

NOTERAT (FORSKNING)

KRÄVER HÅLLBAR MOBILITET NYA ROLLER FÖR DEN KOMMUNALA PLANERINGEN?

Dalia Mukhtar-Landgren (Lunds universitet) och Lina Berglund-Snodgrass (Blekinge tekniska högskola) har beviljats medel från K2 – Nationellt kunskapscentrum för kollektivtrafik för forskningsprojektet "Kräver hållbar mobilitet nya roller för den kommunala planeringen?" Projektet är en nordisk jämförande fallstudie av pågående stadsutvecklingsprojekt i Helsingfors, Köpenhamn och Malmö som experimenterar med smart mobilitet och integrerad bostads- och trafikplanering, och kommer att genomföras under 2018-2019. Studien kommer särskilt undersöka den kommunala planeringens (förändrade) roll i dessa experimenterande stadsutvecklingsprojekt.

Det finns idag en bred konsensus om att en omställning av transportsektorn är avgörande för uppfyllandet av de klimatpolitiska målen i Agenda 2030. Som en del i denna ambition behöver andelen resor med energieffektiva transportslag, som till exempel gång, cykel, kollektivtrafik och andra delade tjänster öka visavi transportslag som till exempel bil (SOU 2013:84, Naturvårdsverket 2015; KPMG 2017). Därutöver betonas allt oftare behovet av en bättre integrering mellan bostads- och transportplanering.

Det finns en dominerande föreställning om att ovanstående omställningar – av både hur vi rör oss i städer, och hur vi planerar dem – inte kan genomföras inom ramen för *status quo*. Istället anses förändringarna kräva ny innovativa metoder. Som en följd genomförs idag en uppsjö av sociala innovationer, urbana experiment och *urban living labs*: metoder som har kommit att präglade stadsutvecklingen i många länder.

En metod i detta sammanhang är olika former av pilotprojekt genom så kallad "test bed planning". Test bed planning är en kollaborativ planeringsmodell som experimenterar med

befintliga idéer och/eller utvecklar nya (Scholl, 2017; Scholl and Kemp, 2016) med förhoppningen om att lärdomarna ska kunna växlas upp och bidra till bredare systemförändring. De testlab som undersöks i det här projektet är experiment inom hållbara transporter. Inom hållbart resande syftar pilotprojekt ofta till att generera eller uppmuntra framtagandet av nya hållbara mobilitetslösningar eller tjänster, till exempel inom *Mobilitet som tjänst* (MaaS), som

innebär att flera olika mobilitetslösningar (bilpool, kollektivtrafik, hyrcykel) integreras i en lösning/app för att skapa ett "sömlöst" resande och minska bilberoendet. Men pilotprojekt genomförs idag också för att uppmuntra till nya planeringsprocesser. Tidigare exempel från Sverige inkluderar understödandet av hållbara transporter i bostadsplaneringen genom bland annat försök med nya samverkansmodeller, eller förändringar i markanvisning eller P-normer. Innovation eftersträvas således inte bara

i termer av olika tjänster eller lösningar, utan också i själva planeringsprocessen (Scholl & Kemp, 2016).

Tidigare studier av kommunen i stort har pekat på att kommunen kan anta roller som "promoter", "partner," eller "enabler" i testlabs - men samtidigt visar den att roller ofta krockar med den "kommunala logiken" där spänningar mellan prioriteringar och synsätt uppstår såväl mellan som inom kommunala förvaltningsenheter (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). Det

här kan inte minst relateras till förändringar i den kommunala planeringens karaktär och roll i urban utveckling: där planeringens uppgift – som traditionellt varit att reglera mark- och vattenanvändning i tid och rum – förskjuts eller utvidgas genom experimenterande planeringsprocesser. Med detta ser vi också framväxten av en rad nya planeringsroller såsom "trendspotter", "matchmaker" och "facilitator" (Rauws, 2017:42). Idag saknas dock mer systematisk kunskap som särskild fokuserar på den kommunala planeringens roll i dessa processer, och hur dessa nya roller kan verka möjliggörande eller begränsande. Det är mot ljuset av detta som forskningsprojektet gör sitt bidrag.

Projektet är också ett tvärsektorieellt samverkansprojekt mellan Boverket, K2, Lunds universitet och Blekinge tekniska högskola.

Dalia Mukhtar-Landgren och Lina Berglund-Snodgrass

Litteratur

- KPMG., (2017). Reimagine Places: Mobility as a Service. KPMG LLP, UK.
Kronsell, A., & Mukhtar-Landgren, D. (2018) "Experimental Governance: The Role of Municipalities in Urban Living Labs" *European planning studies*. DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2018.1435631>
Rauws, W. (2017) "Embracing Uncertainty Without Abandoning Planning", *disP - The Planning Review* 53:1

- Scholl, B. (2017) "Building Actor Relationships and Alliances for Complex Problem Solving in Spatial Planning: The Test Planning Method" *disP - The Planning Review* 53:1
Scholl, C. & Kemp, R. (2016) "City Labs as Vehicles for Innovation in Urban Planning Processes". *Urban Planning* Vol 1 (4)
SOU 2013:84 Fossilfrihet på väg